

MOŽNOSTI PRIDOBIVANJA FINANČNIH SREDSTEV IZ EVROPSKE UNIJE ZA (SO)FINANCIRANJE AKTIVNOSTI S PODROČJA SISTEMA VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

The possibilities of obtaining European Union funds for (co-)financing activities in the system of protection against natural and other disasters

Mateja Berglez*, Stanislav Lotrič** UDK 005.8:614.8(4)

Povzetek	Abstract
Evropska unija s svojimi skladi, programi in razpisi podeljuje nepovratna sredstva, katerih namen je izvedba projektov in dejavnosti skladno z njenimi strateškimi usmeritvami. Finančna sredstva za kakovostne projekte, ki morajo imeti dodano vrednost ne le za Slovenijo, temveč tudi za Evropsko unijo, so na voljo tudi na področju civilne zaščite. Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje je sodelovala in še sodeluje v kar nekaj projektih.	Through its funds, programmes, and calls for tenders or proposals, the European Union provides grants for projects and activities in line with its strategic guidelines. In the field of civil protection, funding is available for quality projects that value not only Slovenia, but the European Union in general. The Administration of the Republic of Slovenia for Civil Protection and Disaster Relief (ACPDR) has participated in a number of such projects.

Uvod

Z vstopom v Evropsko unijo je Slovenija pridobila pravice in dolžnosti, od katerih je kot eno ključnih pravic treba izpostaviti možnosti pridobivanja finančnih sredstev. Vzroki, da Slovenija spada med tiste države članice EU, ki niso najbolj uspešne pri črpanju finančnih sredstev, so različni, k temu pa pripomorejo neizkušenos, slabo poznavanje zapletenih postopkov in slabše znanje angleškega jezika. Finančna sredstva od EU se lahko dobi s kakovostnimi projekti, dobro delujočim nacionalnim sistemom črpanja sredstev ter učinkovitim medsebojnim obveščanjem tako med državnimi kot nevladnimi organi. Slednje je še posebej pomembno na področju ukrepanja ob nesrečah, saj v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami sodelujejo številne nevladne organi-

zacije, ki prav tako lahko sodelujejo na razpisih in črpajo finančna sredstva.

Finančna sredstva EU

Eden od treh elementov proračuna Evropske unije so finančne perspektive, ki določajo porabo proračunskih sredstev za obdobje sedmih let. Trenutna finančna perspektiva je pripravljena za obdobje 2007–2013, zato so temu prilagojeni tudi programi financiranja. Nova finančna perspektiva mora biti sprejeta do konca leta 2012, zato je pomembno, da so projekti, ki bi jih Slovenija želela (so)financirati iz evropskih skladov po letu 2013, že zdaj evidentirani in opredeljeni kot ključni na različnih sektorskih politikah.

* mag., Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje, Vojkova c. 61, Ljubljana, mateja.berglez@urszr.si

** mag., Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje, Vojkova c. 61, Ljubljana, stane.lotric@urszr.si

Informacije o dostopnih sredstvih v proračunu EU so večinoma na voljo v tako imenovanih komitoloških odborih, ki jim predseduje Evropska komisija in se jih udeležuje

predstavniki držav članic. Na področju civilne zaščite je to Odbor za civilno zaščito, ki se srečuje dva- do trikrat na leto. Član omenjenega odbora je tudi predstavnik Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje (v nadaljevanju URSZR), ki ima možnost dajanja predlogov za dodatne aktivnosti skladno z interesi Slovenije.

Splošni pogoji

Na razpise EU se lahko prijavijo fizične in pravne osebe, za katere velja zasebno ali javno pravo. Razpisna pravila in posebni pogoji se razlikujejo po področjih, vendar je za vse skupno, da:

- so sredstva EU *oblika dopolnilnega financiranja*, kar pomeni, da EU praviloma ne financira projektov v celoti,
- projekt, (so)financiran s sredstvi EU, uporabniku *ne sme prinesiti dobička evropskih sredstev*,
- sredstva EU niso *nikoli podeljena za nazaj*, torej za že zaključene projekte,
- so za posamezen projekt lahko podeljena *le enkratna nepovratna sredstva*¹.

Informacije o finančnih sredstvih EU in povezave na spletne strani, na katerih so objavljeni aktualni razpisi, so na voljo na spletni strani Evropske komisije, Javna naročila in nepovratna sredstva². Na spletni strani Dopolnila k Uradnemu listu EU (TED – dnevna elektronska javna naročila) je na voljo brezplačna zbirka podatkov o vseh javnih naročilih v EU. Išče se lahko po državi, regiji ali panogi ter se tudi naroči na elektronska obvestila o novih javnih naročilih³.

Oblike programov

Programne finančne pomoči Evropske unije delimo na:

- decentralizirane,
- centralizirane programe.

V okviru *decentraliziranih programov* se finančna sredstva evropskih skladov delijo prek razpisov na državni, včasih tudi regionalni ravni. Skladen razvoj vseh evropskih regij namreč pomeni tudi večjo razvitost EU kot celote, zato namenja določena finančna sredstva za manj razvite regije EU. Te programe objavljajo pristojne slovenske ustanove, zato je praviloma prijava preprostejša kot prijava na centralizirane razpise v Bruslju. Celotna razpisna dokumentacija se pripravi v sloven-

skem jeziku, pogovori potekajo z nacionalno kontaktno točko in pogodba se podpiše z državno institucijo. Decentralizirani razpisi EU so večinoma namenjeni investicijskim projektom in za slovenske subjekte najlaže izvedljivi. Tipičen primer so strukturni skladi EU, ki so instrument kohezijske politike EU⁴. V obdobju 2007–2013 sta v okviru kohezijske politike kot strukturna sklada delovala le še Evropski sklad za regionalni razvoj (namenjen je krepitvi ekonomske in socialne kohezije ter pomoči pri odpravljanju največjih razvojnih neravnovesij v regijah EU) in Evropski socialni sklad (namenjen je vlaganju v ljudi; torej zmanjševanju nezaposlenosti in spodbujanju zaposljivosti ter razvijanju podjetniškega duha in vlaganju v znanje), ohranjen pa je bil tudi Kohezijski sklad (namenjen je sofinanciranju projektov okoljske in prometne infrastrukture ter za razvojne projekte obnovljive energije; sredstva so namenjena le državam članicam z življenjskim standardom, ki je nižji od 90-odstotnega povprečja EU)⁵.

Centralizirani programi EU so programi, ko se finančna sredstva evropskih skladov delijo prek razpisov v institucijah v Bruslju. Prijava na centralizirane razpise v Bruslju je zahtevnejša, saj zahtevajo sodelovanje partnerjev iz različnih držav. Prijava in celotna projektna dokumentacija morata biti v angleškem jeziku. Vsa korespondenca poteka z uradniki v Bruslju. Pogodba se podpiše z Evropsko komisijo.

Centralizirani razpisi za evropska finančna sredstva so večinoma namenjeni razvojnoraziskovalnim projektom. Največji centralizirani program EU je 7. okvirni program (53 milijard evrov v letih 2007–2013). Drugi največji centralizirani program je Okvirni program za konkurenčnost in inovacije – CIP (3,7 milijarde evrov v letih 2007–2013).

Glede na oblike razpisov govorimo o *javnih naročilih (procurement notice)* in *nepovratnih sredstvih (grants)*. Pri slednjih Evropska komisija sofinancira določen projekt oziroma cilj, ker ta prispeva k uresničevanju politik Evropske unije⁶. Prek javnih naročil Evropska komisija naroča blago (*supplies ali goods*), storitve (*services*) ali gradnje za javno uporabo (*works*). Pri naročilu blaga in gradenj za javno uporabo je pri izbiri ponudnika ključna najnižja cena, pri naročilu storitev pa je pri odločitvi o izbiri ponudnika pomembna kakovost ponudbe, ki pomeni kar 80 odstotkov končne odločitve.

¹ Povzeto po Programi in razpisi EU (dostopno na <http://www.evropa.gov.si/si/programi-in-razpisi-eu/>, 1. 5. 2010).

² Evropska komisija, Javna naročila in nepovratna sredstva (dostopno na http://ec.europa.eu/contracts_grants/index_sl.htm, 1. 5. 2010).

³ TED, dnevna elektronska javna naročila (dostopno na <http://ted.europa.eu/TED/main/HomePage.do>, 10. 5. 2010).

⁴ Kohezijska politika je skupek politik, usmerjene h gospodarski, socialni in teritorialni konvergenci EU.

⁵ Več informacij o omenjenih skladih je na voljo na spletni strani Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko (dostopno na www.euskadi.si, 1. 5. 2010).

⁶ URSZR je med predsedovanjem Svetu EU v prvi polovici leta 2008 izvedla Seminar o krepitvi sodelovanja z državami kandidatkami in državami Zahodnega Balkana na področju civilne zaščite. Ker je izvedba tega dogodka pripomogla k uresničevanju politike EU glede krepitve sodelovanja z državami Zahodnega Balkana, je Evropska komisija za izvedbo dogodka prispevala del sredstev.

Nepovratna sredstva (grant)		Javna naročila (procurement notice)
dajanje finančnega prispevka	NAMEN	kupovanje stvari
koristnik	LASTNIŠTVO	pogodbeni organ
določen odstotek sofinanciranja	FINANČNI PRISPEVEK	dogovorjeni znesek
razpis za zbiranje predlogov	POSTOPEK	javni razpis
donacijska pogodba	PRAVNA OBLIKA	pogodba
NEPROFITNI PROJEKTI		MOŽNOST DOBIČKA

Preglednica 1: Razlika med javnim razpisom in razpisom za zbiranje predlogov
Table 1: Difference between a Call for Tenders and a Call for Proposals

Različne oblike razpisov s področja sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami

Področje civilne zaščite na evropski ravni je do 1. 12. 2009 spadalo pod pokroviteljstvo Generalnega direktorata za okolje. Nato je prišlo do reorganizacije Evropske komisije in po novi organizaciji sta Enota za civilno zaščito – odziv na nesreče in Enota za civilno zaščito – pripravljenost in preventiva v okviru Generalnega direktorata za humanitarno pomoč in civilno zaščito. Na področju humanitarne pomoči je finančna pomoč Evropske komisije namenjena tretjim državam in mednarodnim ter nevladnim organizacijam, ki se ukvarjajo z dajanjem humanitarne pomoči, zato se bomo v članku osredotočili na finančna sredstva Evropske komisije na področju civilne zaščite, ki so namenjena za (so)financiranje različnih vidikov s področja sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Finančni instrument civilne zaščite

Za zagotavljanje finančnih sredstev za učinkovito odzivanje na nesreče ter za krepitev ukrepov preprečevanja nesreč in pripravljenosti nanje je bil leta 2007 vzpostavljen finančni instrument za civilno zaščito (v nadaljevanju finančni instrument)⁷. Finančni instrument podpira in dopolnjuje prizadevanja držav članic pri zaščiti ljudi, premoženja, okolja in kulturne dediščine pri vseh vrstah nesreč (naravne nesreče, nesreče, ki jih povzroči človek, okoljske nesreče, teroristična dejanja ter nesreče z radiološkimi, kemičnimi, biološkimi in jedrskim orožjem).

Evropska komisija vsako leto sprejme *letni delovni program*, v katerem so podrobneje opredeljene aktivnosti, ki bodo financirane v tekočem letu⁸. Na podlagi delovnega programa Evropske komisije so objavljeni

⁷ Uradni list EU, št. L 71/9 z dne 10. 3. 2007, Odločba Sveta z dne 5. marca 2007 o vzpostavitvi finančnega instrumenta za civilno zaščito.

⁸ Za leto 2010 velja delovni program: Commission Decision of 20. 11. 2009 on the annual work programme for the actions to be financed in 2010 pursuant to Council Decision No 2007/162/EC, Euratom establishing a Civil Protection Financial Instrument.

razpisi za sofinanciranje različnih področij. Pri razpisih, kot sta na primer program izmenjave strokovnjakov in izvajanje različnih tečajev v okviru mehanizma civilne zaščite CZ EU⁹, so uspešnejši državni organi, ki so pristojni za področje civilne zaščite. Področje krepitve *pripravljenosti in preventive*, ob katerem so praviloma (so)financirane študije, raziskave, priprava scenarijev z različnih področij varstva pred nesrečami, ponuja širše možnosti in zato se na te razpise prijavlja tudi veliko regionalnih, lokalnih skupnosti, raziskovalne ustanove in druge organizacije držav članic EU.

Leta 2010 je bilo za projekte na področju preventive namenjenih 1,7 milijona evrov. Predpisana so bila naslednja splošna merila:

- sofinanciranje največ do 75 odstotkov (ob tem je treba upoštevati, da je lahko preostalih 25 odstotkov delo nacionalnih strokovnjakov),
- najvišja vrednost sofinanciranja s strani Evropske komisije je 500.000 evrov,
- na razpis se morajo prijaviti vsaj tri pravne osebe, ki imajo sedež v treh različnih državah članicah EU,
- projekt lahko traja največ 24 mesecev.

Področju pripravljenosti je Evropska komisija namenila 1.350.000 evrov, ob upoštevanju, da je najvišji mogoči prispevek 400.000 evrov za projekt. Dodaten pogoj je zahteval obvezno sodelovanje vsaj dveh pravnih oseb s sedeži v dveh različnih državah EU. Druga splošna merila so bila enaka kot tista za področje preventive.

Pri prijavi tem je treba biti pozoren, da projekt:

- dopolnjuje aktivnosti držav članic na določenem področju,
- upošteva rezultate podobnih, že izvedenih projektov na nacionalni in EU-ravni,
- ne pomeni podvajanja že izvedenih aktivnosti, ki jih je (so)financirala Evropska komisija,
- doprinese k razvoju področja v več državah – ima dodano vrednost na evropski ravni,
- ni sofinanciran s strani drugih razpisov Evropske komisije.

⁹ Popolna informacija o Mehanizmu Skupnosti za civilno zaščito je bila predstavljena v Ujmi, letnik 2008, v članku Vloga predsedujoče države EU ob večjih nesrečah v tretjih državah avtorja Domna Torkarja.

Slika 1: Na vseh tečajih so se udeleženci najprej zbrali v Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje na Igu, kjer je potekal teoretični del tečaja. (foto arhiv URSZR)

Figure 1: During courses, participants gathered initially for the theoretical part of the course in the Training Centre for Civil Protection and Disaster Relief at Ig. (photo: ACPDR archives)

Podrobnejša navodila o izpolnjevanju meril in oddaji predloga projekta so vedno navedena v razpisni dokumentaciji.

Ob razpisu morajo prijavitelji priložiti tudi dokazilo, da so o prijavi predhodno obvestili tudi nacionalni organ za civilno zaščito, kar je v Sloveniji URSZR.

Razpisi so objavljeni na spletni strani evropske civilne zaščite (http://ec.europa.eu/echo/civil_protection/civil_prote/calls.htm) in tudi v Uradnem listu EU. Predvideva se, da bodo v okviru finančnega instrumenta tudi v prihodnjih letih sofinancirane aktivnosti s področja pripravljenosti in preventive.

Pripravljalno delovanje

V letih 2008, 2009 in 2010 je Evropski parlament namenil posebna finančna sredstva za izboljšanje operativne pripravljenosti v državah članicah. Leta 2010 je bilo namenjenih 7.500.000 evrov, projekti pa so bili (so)financirani do višine 90 odstotkov stroškov. Namen razpisa je bil razvoj novih zmožnosti za odziv na nesreče, ki v okviru mehanizma CZEU še niso na voljo za posredovanje v intervencijah civilne zaščite, ter zagotoviti, da so ključni viri in oprema v stanju stalne pripravljenosti za posredovanje v intervencijah civilne zaščite v določenem časovnem obdobju. Posebnost tega razpisa je bila možnost nakupa opreme. Poudarjeni so morali biti razvoj na evropski ravni, evropska solidarnost in dodana vrednost glede na že obstoječe zmogljivosti. Denar za pripravljalo delovanje, ki ga je zagotavljal Evropski parlament, je bil leta 2010 namenjen zadnjič, ker pa je razvoj evropske

civilne zaščite usmerjen v zagotavljanje določene pripravljenosti (pre-alert) posameznih zmožnosti, lahko pričakujemo podobne razpise tudi v prihodnje.

Vsi relevantni razpisi s tega področja so objavljeni na spletni strani civilne zaščite Evropske unije (v nadaljevanju CZ EU) (http://ec.europa.eu/echo/civil_protection/civil_prote/calls.htm) in v Uradnem listu EU.

Drugi pomembni evropski razpisi na področju varstva pred nesrečami

Področje delovanja sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami je zelo široko, saj obsega preventivne ukrepe, ukrepe pripravljenosti in odziv na nesreče ter vzpostavitev osnovnih življenjskih pogojev, zato so možnosti sofinanciranja projektov zelo široke. Treba je imeti dobro, inovativno idejo, nato pa raziskati možnosti pridobivanja finančnih sredstev po različnih programih Evropske komisije. Velika prednost je, da so vsi podatki dostopni na svetovnem spletu, koristne pa so tudi izkušnje slovenskih organov, ki so v projektih že sodelovali.

Izkušnje URSZR pri prijavih na razpise EU in izvedba tečajev za module CZ EU

Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje je s sodelovanjem pri prijavih in izvedbi razpisov začela postopoma. Izkušenj na tem področju ni bilo, tako da

Slika 2:

Pri izvedbi scenarija poplave na območju Brežic je sodeloval Štab CZ Posavje, ki bi tudi v resnični situaciji usklajeval dejavnosti. (foto arhiv URSZR)

Figure 2:

The flooding scenario activities in the area of Brežice were co-organized with the Posavje Civil Protection Staff, which is also responsible for coordination of activities in real life situations. (photo: ACPDR archives)

so strokovnjaki uprave najprej sodelovali le pri posameznih projektih pod okriljem drugih držav. S pridobivanjem izkušenj in tudi z večjo prepoznavnostjo Slovenije na evropski ravni so URSZR sčasoma začeli vabiti k aktivnejšemu sodelovanju. Zdaj sodeluje v kar nekaj projektih v okviru različnih programov oziroma razpisov (glej preglednice od 2 do 5).

Prijava na razpis za tečaje za module CZ EU

Evropska komisija se je, na podlagi izkušenj iz intervencij civilne zaščite znotraj in zunaj območja EU (predvsem cunamija v jugovzhodni Aziji) odločila, da se veljavni sistem pomoči v okviru mehanizma CZ EU, katerega glavni del so enote CZ in strokovnjaki za oceno stanja na terenu in koordinacijo, nadgradi s konceptom modulov.¹⁰ Namen modulov je povečati učinkovitost evropske pomoči ob nesrečah v EU in zunaj nje.

Koncept Evropske komisije je vseboval tudi ustrezna usposabljanja, zato je aprila 2008 objavila javni razpis¹¹

¹⁰ Moduli so, na podlagi odločbe Evropske komisije (Commission Decision of 20 December 2007 amending Decision 2004/277/EC, Euratom as regards rules for the implementation of Council Decision 2007/779/EC, Euratom establishing a Community civil protection mechanism), vnaprej predpisane operativne organizacijske strukture, ki so organizirane po vrstah naravnih in drugih nesreč oz. dejavnostih ob nesrečah (moduli za črpanje vode, čiščenje vode, gašenje gozdnih požarov z letali, gašenje gozdnih požarov s helikopterji, napredna zdravstvena postaja, napredna kirurška zdravstvena postaja, evakuacija žrtev nesreč po zraku, iskanje in reševanje v urbanih okoljih, RKB-izvidovanje in vzorčenje, iskanje in reševanje na kontaminiranem območju, terenska bolnišnica, postavitve začasnih bivališč in ekipe za tehnično pomoč ter podporo). Lahko so organizirani enonacionalno, torej jih organizira država članica, oziroma so lahko večnacionalni (dve ali več držav).

¹¹ Invitation to tender no: ENV.A3/SER/2008/0025, Official Journal reference 2008/S 78 – 104906.

za tečaje za module CZ EU, katerih namen je pripraviti odgovorno osebje (vodja, namestnik in častnik za zvezo) modulov CZ za uspešno delovanje na misijah, povečati vedenje udeležencev o mehanizmu CZ EU, zvišati vodstvene sposobnosti udeležencev za delovanje v zahtevnejših operacijah ter sodelovanje z nacionalnimi strukturami v prizadeti državi, izboljšati interoperabilnost med moduli na misiji in seznaniti udeležence z upravljanjem z informacijami.

Nemška zvezna Služba za tehnično pomoč in reševanje (THW) je k sodelovanju pri tem projektu povabila hrvaško Državno upravo za zaščito in reševanje (DUZS) in Upravo Republike Slovenije za zaščito in reševanje. V angažiranju nove članice in kandidatke za članstvo so prepoznali tisto dodano vrednost, ki jo Evropska komisija vedno znova poudarja predvsem v smislu razvoja CZ v Evropi, evropske solidarnosti in vzpostavljanja povezav med državami na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

V razpisu je Evropska komisija natančno opredelila¹² zahtevano dokumentacijo, in sicer pismo o nameri, administrativne informacije, finančno ponudbo, obrazec osebe javnega prava, izjavo o izključitvenih merilih s prilogami (proračuni 2007–2009), obrazec o prejemu ponudbe, tehnično ponudbo z obveznimi prilogami (časovnica projekta, struktura delovne skupine za izvedbo z življenjepisi odgovornega osebja in seznam izvajalcev) in preglednico projektov prijavitelja, ki jih (so)financira Evropska komisija.

Vse tri organizacije (THW, DUZS in URSZR) so pripravile zahtevane dokumente, ki jih je Služba za tehnično pomoč in reševanje kot glavni partner konzorcija v predvidenem roku poslala na Evropsko komisijo. Največji zalogaj sta bili finančna in tehnična ponudba, s katerima se v

¹² Postopek prijave na javni razpis je podoben slovenskemu.

Projekt	Trajanje
Razvoj mobilnih samonastavljivih brezžičnih Ipv6 komunikacijskih rešitev	2006-2009
Optimizacija prostih mobilnih brezžičnih omrežij in oblikovanje hibridnega satelitskega omrežja MONET	2010-2012
E-samopomoč (razvoj računalniške igrice za otroke od 12 do 16 let)	2010-2012
Preglednica 2: Sodelovanje URSZR v projektne konzorciju (partnerstvo)	
Table 2: Participation of the ACPDR in a project consortium (partnership)	

Projekt	Trajanje
Evropska virtualna akademija za civilno zaščito	2006-2007
Načrtovanje, izvedba in evalvacija tečajev za module civilne zaščite EU	2008-2009
Oblikovanje sprejemnega centra za evakuacijo državljanov EU ob nesrečah	2009-2011
Načrtovanje, izvedba in evalvacija štabnih vaj za osebje modulov za CZ in ekip za tehnično pomoč in podporo CZ EU	2009-2011
Preglednica 3: Sodelovanje URSZR v okviru Mehanizma CZ EU/Finančnega instrumenta za CZ	
Table 3: Participation of the ACPDR in the Community Mechanism for CP/CP Financial Instruments	

Projekt	Trajanje
Ocenjevanje poškodovanosti objektov po potresu – STEP	2008
Koordinirano oblikovanje novih tehnoloških storitev za delovanje civilne zaščite – INTERREG IIIA	2007-2013
Rešujmo skupaj – sodelovanje med obmejnimi regijami Slovenije in Madžarske	2009-2011
Practical Use of MONITORing in Natural Disaster Management – MONITOR II	2009-2012
Preglednica 4: Sodelovanje URSZR v programu obmejnega sodelovanja	
Table 4: Participation of the ACPDR in the cross-border programme	

Projekt	Trajanje
Obveščanje ob nesrečah	2006-2009
Akcijski program za satelitske komunikacije za CZ	2006-2008
Storitve in aplikacije s področja kartografije in satelitskih posnetkov SAFER	2009-2011
Zagotavljanje vmesnikov med ponudniki satelitskih posnetkov in organi za CZ v državah članicah EU in službami Evropske komisije – LinkER	2009-2011
Strokovna skupina za eCall v EU	2006-2012
Platforma za implementacijo eCall v EU	2009-2012
Strokovna skupina za pripravo skupnih zahtev za dostop do nujnih storitev in služb v EU – EGEA	2006-
Preglednica 5: Sodelovanje URSZR kot opazovalke in v svetovalnih telesih projektov brez članstva v konzorciju	
Figure 5: Participation of the ACPDR as an observer and adviser in projects without being a consortium member	

resnici pokažejo organizacijske, logistične in izvedbene zmožnosti. Ob tem je bil pripravljen tudi sporazum med partnerji o ustanovitvi konzorcija, v katerem so natančno opredeljeni medsebojno sodelovanje, vodenje, obveznosti in finančno poslovanje. Posebej je treba poudariti, da mora biti ponudba konkretna, konkurenčna in izvedljiva. V nasprotnem primeru izbrani ponudnik odgovarja za nedoseganje zahtevanih ciljev in mora iz lastnega proračuna kriti nenačrtovane ali preizko predvidene stroške za izvedbo projekta.

Evropska komisija je točkovno ovrednotila vse prispele ponudbe in izbrala navedeno ponudbo kot najustreznejšo ter s THW podpisala pogodbo¹³ o izvedbi tečajev za

module CZ EU. Pogodba opredeljuje posebne in splošne pogoje, s katerimi so določeni cilji, izvedba, finančne obveznosti in način poslovanja med strankama. Priloženi sta prilogi z natančnim tehničnim opisom projekta (podrobna navodila za izvedbo projekta po fazah) in razpisna ponudba partnerjev (finančni in tehnični del s prilogami).

Skladno s pogodbo je predstavica Evropske komisije na delovnem sestanku s partnerji predstavila zahteve glede priprave in izvedbe tečajev ter sodelovala pri njihovem načrtovanju in oblikovanju. Ugotovljeno je bilo, da je treba pregledati in uskladiti postopke meddržavnega finančnega poslovanja, ki je eden zahtevnejših delov izvedbe projekta. Veliko naporov je bilo vloženo v načrtovanje, vsebinske priprave, program tečaja in pripravo celotne izvedbene dokumentacije. Pripravljeni so bili osnovna informacija o tečajih, vabilo in prijavnica za udeležence

¹³ Service Contract Nr. 070401/2008/510884/SER/A3 Planning, conduction and evaluation of Civil Protection Modules Training Course, 20. 10. 2008.

Slika 3:
V okviru vaje so udeleženci opravili pregled mogočih lokacij za nastanitev njihovih enot. (foto: arhiv URSZR)

Figure 3:
During the exercise participants inspected several locations that could be used for the accommodation of their units. (photo: ACPDR archives)

ter usklajen program tečaja, termini tečajev, scenarij in načrt izvedbe, naloge partnerjev ter časovnica priprav. Vsebina tečajev za module je bila prilagojena drugim usposabljanjem¹⁴ in je z dodatnimi inovativnimi elementi usposabljanje razgibala in popestrila.

V Sloveniji je kakovostna izvedba tečajev in predvsem izvedba dvodnevne čezmejne štabne vaje s terenskim delom zahtevala vključevanje članov štaba CZ za Posavje, občinskih štabov za civilno zaščito, predstavnikov gasilskih zvez posavskih občin, predstavnikov medijev, Jedrske elektrarne Krško, Instituta Jožef Stefan, Policije in Carine. Na podlagi že izdelanih načrtov zaščite in reševanja ter nesreč, ki so v preteklih letih prizadele področje izpostav URSZR Novo mesto in Brežice, je operativna skupina s t. i. lokalnimi partnerji pripravila scenarije, dogodke, karte in gradiva. Velik poudarek je bil namenjen delovnemu in bivalnemu standardu udeležencev ter izbiri ustrezne tehnične opreme za izvedbo tečajev, saj ima Evropska komisija za izvajalce tečajev izdelane zelo jasne pogoje. Priprave za izvedbo tečajev za module CZ EU so partnerji na skupnem sestanku z lokalnimi partnerji končali z ugotovitvijo, da je bil projektni pristop smiseln in ustrezen.

Izvedba tečajev za module CZ EU

Tečaji za module CZ EU so potekali skladno s pripravljanim načrtom izvedbe. Prvi trije dnevi v Izbobraževalnem centru za zaščito in reševanje na Igu so bili teore-

tična priprava, v okviru katere so se udeleženci seznanili z delovanjem CZ EU, organiziranostjo in sestavo ter namenom modulov ter z vsebino štabne vaje in se pripravljali na praktični del (vajo) v realnem okolju. Praktični del usposabljanja, in sicer dvodnevna čezmejna štabna vaja s terenskim delom, je omogočala preverjanje posebnih situacij, s katerimi bi se lahko člani nacionalnih in mednarodnih reševalnih enot tudi sicer srečevali pri reševalnih intervencijah v tujini; na primer priprava potrebnih dokumentov in ustrezno pripravljene sezname za prijavo opreme in oseb ob vstopu v državo prejemnico pomoči. Splošen scenarij vaje, ki je povezoval ves tečaj, je predvideval potres v Sloveniji in na Hrvaškem, katerega posledice so tako velike, da sta državi zaprosili za mednarodno pomoč prek CZ EU. Udeleženci tečaja so bili, glede na njihovo strokovno znanje in za potrebe vaje, razdeljeni v skupine, ki so opravljale aktivnosti v skladu s pripravljenimi scenariji. V Sloveniji so se udeleženci ukvarjali s problematiko kemične nesreče in nesreče v Jedrski elektrarni Krško [Novo mesto] ter s problematiko poplav [Brežice]. Na Hrvaškem so partnerji izvedli podscenarije reševanja izpod ruševin, dajanja medicinske pomoči prizadetim v potresu in zagotovitve operativno logistične podpore reševalni intervenciji v tretji državi z vzpostavitvijo operativnega centra¹⁵. Zadnji dan je bil namenjen analizi vaje, analizi tečaja in podelitvi certifikatov udeležencem. Operativna skupina za izvedbo je na podlagi analize po vsakem tečaju pripravila poročilo in predlog sprememb in izboljšav za naslednji tečaj.

Vaje, ki so potekale v Sloveniji, so bile izvedene s pomočjo lokalnih partnerjev, ki bi tudi sicer sodelovali oziroma so že sodelovali pri nekaterih naravnih in drugih nesrečah ali vajah zaščite in reševanja. Izražena je bila obojestranska korist, saj so tudi izvajalci lokalni partnerji dobili vpogled v

¹⁴ V okviru mehanizma CZ EU poleg tečajev za module poteka še devet vrst tečajev za pripravo strokovnjakov za mednarodno posredovanje ob večjih naravnih in drugih nesrečah (dostopno na http://ec.europa.eu/echo/civil_protection/civil/prote/activities.htm)

¹⁵ On-Site Operations and Coordination Centre – OSOCC.

Slika 4:

Tuje reševalne enote pri iskanju rešitev, skupaj s pristojnim štabom civilne zaščite (foto: arhiv URSZR)

Figure 4:

Foreign rescue units in the search for solutions together with the responsible Civil Protection Staff (photo: ACPDR archives)

način razmišljanja tujih reševalcev in njihovih zmožnosti, kar so še posebej izpostavili ob analizi izvedbe tečajev.

Na tečajih za module CZ EU je sodelovalo 121 strokovnjakov iz 22 držav, in sicer iz Avstrije, Belgije, Bolgarije, Češke, Nemčije, Danske, Estonije, Finske, Francije, Velike Britanije, Grčije, Italije, Litve, Malte, Nizozemske, Norveške, Poljske, Portugalske, Romunije, Švedske, Slovenije in Slovaške. Številne med njimi je Evropska komisija, predvsem zaradi pridobljenega znanja na tečaju za module CZ EU, izbrala in napotila na prizadeta območja zaradi naravnih nesreč v okviru ekip za oceno stanja in koordinacijo.

Pridobljene izkušnje

Slovenija je kot nova članica dobila posebno priložnost, da skupaj z državo kandidatko in članico EU izvede popolnoma novo (namensko) usposabljanje v okviru mehanizma CZ EU.

Za URSZR je bila to prva praktična priložnost za sodelovanje pri izvajanju aktivnosti v okviru CZ EU, s katero je pridobila strokovne reference na področju usposabljanj v evropskem prostoru, začela oblikovati skupine strokovnjakov s tega področja in povečala znanje ter izkušnje pri pripravi in izvedbi mednarodnih usposabljanj ter vaj. Ocene udeležencev tečajev za module CZ EU le potrjujejo, da je bil projekt dobro izpeljan in da je URSZR sposobna, tako strokovno kot organizacijsko, take projekte izvajati tudi v prihodnje.

Izražen interes in želja lokalnih partnerjev za sodelovanje pri usposabljanjih, pridobivanje izkušenj in strokovnih referenc, izpopolnjevanje lastnih strokovnjakov so zaveze, ki zahtevajo podobno angažiranje URSZR in

izobraževalnega centra za zaščito in reševanje tudi v prihodnje. Z vključevanjem zunanjih sodelavcev, in sicer strokovnjakov s področij zaščite, reševanja in pomoči, pripadnikov CZ in drugih pripadnikov sil za zaščito, reševanje in pomoč, izboljšujemo sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Sklepne misli

Finančna sredstva EU so dodaten vir financiranja projektov na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Evropska komisija redno razpisuje projekte na področju izobraževanja in usposabljanja za posredovalce ob naravnih in drugih nesrečah. Predvsem projekti, ki so financirani v celoti, so za URSZR zanimivi – seveda skladno z našo Resolucijo o nacionalnem programu VPNDN v letih od 2009 do 2015 ter srednjeročnimi in dolgoročnimi načrti dela in razvoja sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

V Sloveniji je treba okrepiti zavedanje o pomembnosti sodelovanja na razpisih in dodani vrednosti, ki jo tako sodelovanje na nacionalni ravni prinese. Pri tem so pomembni človeški faktor oziroma osebna zainteresiranost ter dejavnost in odgovornost posameznikov. Seveda pa tako sodelovanje zahteva dodatno sodelovanje delavcev URSZR in zunanjih sodelavcev, katerih delo je treba ustrezno ovrednotiti.

Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje se zaveda svoje vodilne vloge enega udeležencev na področju podpore in svetovanja državam Zahodnega Balkana pri pridruževanju evroatlantskim integracijam, zato se je prvič kot vodilni partner konzorcija prijavila na razpis Evropske komisije glede krepitev sodelovanja z državami kandidatkami in morebitnimi kandidatkami

Zahodnega Balkana na področju civilne zaščite. Vodenje konzorcija bo zahtevalo še večjo angažiranost celotne Uprave tako na vsebinskem področju kot pri usklajevanju finančnega in administrativnega poslovanja.

Zavedati se je treba, da so tako kot pri vsakodnevni dejavnosti v okviru sistema varstva pred nesrečami tudi pri projektih najpomembnejši člen strokovno usposobljeni kadri.

Viri in literatura

Dokumenti

1. Commission decision of 20.11.2009 on the annual work programme for the actions to be financed in 2010 pursuant to Council Decision No 2007/162/EC, Euratom establishing a Civil Protection Financial Instrument (dostopno na http://ec.europa.eu/echo/civil_protection/civil/prote/pdfdocs/awp_2010.pdf, 30. 4. 2010).
2. Skupna ponudba THW, DUZS in URSZR za razpis Načrtovanje, izvedba in ocenjevanje tečajev za module CZ EU z dne 10. 6. 2008.
3. Service Contract Nr. 070401/2008/510884/SER/A3 Planing, conduction and evaluation of Civil Protection Modules Training Course z dne 20. 10. 2008.
4. Uradni list EU, št. L 71/9, z dne 10. 3. 2007, Odločba Sveta z dne 5. marca 2007 o vzpostavitvi finančnega instrumenta za civilno zaščito.

Spletne strani

1. Evropska komisija, Javna naročila in nepovratna sredstva (dostopno na http://ec.europa.eu/contracts_grants/index_sl.htm, 1. 5. 2010).
2. Programi in razpisi EU (dostopno na <http://www.evropa.gov.si/si/programi-in-razpisi-eu/>, 1. 5. 2010).
3. Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko (dostopno na www.euskladi.si, 1. 5. 2010).
4. TED, dnevna elektronska javna naročila (dostopno na <http://ted.europa.eu/TED/main/HomePage.do>, 10. 5. 2010).
5. Tečajji mehanizma CZ EU (dostopno na http://ec.europa.eu/echo/civil_protection/civil/prote/activities.htm).